

توسعه
در
منطقهچالش سودانی
برای تشکیل دولت

پس از انتخاب پارلمان جدید عراق، مرحله‌ی تعیین نخست‌وزیری آغاز می‌شود که دولت آینده را در کشوری تشکیل دهد که معمولاً با پرآکنندگی سیاسی و پیچیدگی‌هایی مواجه است که توافق بر سر نامزد را به تأخیر می‌اندازد. ائتلاف «بازسازی و توسعه» به رهبری نخست‌وزیر کنونی، محمدشیاع السودانی، بر اساس نتایج اولیه‌ای که کمیسیون عالی مستقل انتخابات شب گذشته (چهارشنبه) اعلام کرد، در صدر نتایج انتخابات پارلمانی قرار گرفته است. بر اساس این نتایج، انتظار می‌رود ائتلاف السودانی حدود ۴۶ کرسی یا اندکی بیشتر در پارلمان ۳۲۹ کرسی عراق به دست آورد؛ این تعداد برای تشکیل دولت کافی نیست، مگر اینکه با سایر بلوک‌های سیاسی برای تشکیل «بزرگ‌ترین فراکسیون» در پارلمان ائتلاف کند. پیش‌بینی می‌شود السودانی در راه رسیدن به نخست‌وزیری برای بار دوم، با مخالفت برخی ائتلاف‌های شیعه دیگر در چارچوب موسوم به «چارچوب هماهنگی» روبه‌رو شود؛ از جمله ائتلاف «دولت قانون» به رهبری نخست‌وزیر پیشین نوری المالکی و فهرست «صادقون» به رهبری قیس الخزعلی که مجموعاً نزدیک به ۶۰ کرسی به دست آورده‌اند، و احتمالاً با مخالفت احزاب شیعه دیگر نیز مواجه شود. در نبود اکثریت مطلق در پارلمان، احتمالاً طرف‌های اصلی هفته‌ها یا ماه‌ها برای ایجاد ائتلاف‌های لازم جهت تشکیل «بلوک بزرگ‌تر» که بتواند نخست‌وزیر آینده را تعیین کند، مذاکره خواهند کرد. در حالی که نتایج شمارش آرا برای هر استان جداگانه منتشر شده، قرار است به‌زودی توزیع نهایی کرسی‌ها در پارلمان اعلام شود. از نخستین انتخابات چندحزبی عراق در سال ۲۰۰۵، که دو سال پس از اشغال آمریکا برگزار شد، تاکنون، پست نخست‌وزیری همواره در اختیار شیعیان بوده است؛ رئیس‌جمهور از میان کردها و رئیس پارلمان از اهل سنت انتخاب می‌شود؛ بر اساس نظام سهمیه‌بندی قدرت میان نیروهای اصلی سیاسی در عراق نام‌گذاری نخست‌وزیر و تشکیل دولت در سال‌های گذشته همواره با پیچیدگی همراه بوده و گاهی ماه‌ها به طول انجامیده است. در پارلمان‌های پیشین، احزاب شیعه که بیشترین کرسی‌ها را داشتند، معمولاً به توافق‌هایی برای تشکیل دولت می‌رسیدند که اغلب منجر به کنار گذاشتن نامزدهای قدرتمند پیش از رسیدن به اجماع می‌شد. کرسی‌های پارلمانی به عنوان ابزار چانه‌زنی مورد استفاده قرار می‌گیرند و نمایندگان منتخب می‌توانند از یک فراکسیون به فراکسیون دیگر بپیوندند. از سال ۲۰۰۵ تاکنون، تنها نوری المالکی توانسته دوبار پیاپی به مقام نخست‌وزیری برسد (۲۰۰۶ تا ۲۰۱۴). با وجود اتهامات گسترده علیه او در زمینه فساد، تشدید تنش‌های فرقه‌ای و ناتوانی در جلوگیری از گسترش داعش، المالکی همچنان یکی از چهره‌های قدرتمند در صحنه سیاسی عراق است. پس از بن‌بستی بیش از یک‌ساله به دلیل اختلافات سیاسی میان جریان صدر و «چارچوب هماهنگی»، این چارچوب که در پارلمان پیشین بزرگ‌ترین فراکسیون را داشت، در سال ۲۰۲۲ محمدشیاع السودانی را به عنوان نخست‌وزیر معرفی کرد. در آن زمان، السودانی چهره‌ای نسبتاً ناشناخته و فاقد پایگاه مردمی قابل توجه بود. یکی از سیاستمداران برجسته ماه گذشته اظهار داشت که «چارچوب هماهنگی» درباره حمایت از السودانی برای دور دوم دچار اختلاف است. افزایش نفوذ السودانی — که سیاستی متعادل بین دو رقیب بزرگ عراق، یعنی واشنگتن و تهران، اتخاذ کرده — موجب نگرانی احزاب بزرگ سیاسی عراق شده است. السودانی با اتهاماتی مبنی بر جاسوسی تلفنی از سیاستمداران بلندپایه توسط کارکنان دفترش مواجه شد؛ اتهامی که او آن را «دروغ قرن» توصیف کرد. در عراق هیچ چیزی بعید نیست؛ جایی که منافع سیاسی و شکاف‌های فرقه‌ای در دو مسیر موازی پیش می‌روند. همان گونه که السودانی ممکن است موفق شود حمایت برخی رقبای شیعه خود را برای تشکیل دولت جدید جلب کند، احتمال دارد همان احزاب علیه او متحد شوند. یک منبع در یکی از احزاب اصلی چارچوب هماهنگی گفت که این چارچوب پیش‌تر توافق کرده است تا با وحدت مجدد صفوف خود، بزرگ‌ترین بلوک پارلمانی را برای انتخاب نخست‌وزیر، رئیس پارلمان و معاونانش و نیز رئیس‌جمهور تشکیل دهد.

نگاه
اندیشکده

چشم‌انداز مبهم ۲۰۳۰

بررسی چالش‌های سیاسی اجتماعی عربستان در مسیر تکمیل چشم‌انداز ۲۰۳۰

نقش بزرگ صندوق سرمایه‌گذاری عمومی در اقتصاد را کاهش دهد.

چشم‌انداز ۲۰۳۰ که در سال ۲۰۱۶ اعلام شد، با هدف کاهش وابستگی عربستان سعودی به درآمد نفتی در بودجه ملی طراحی شده بود، زیرا نگرانی‌ها مبنی بر اینکه کاهش تقاضا برای نفت ممکن است در نهایت بودجه ملی عربستان سعودی را تحت‌الشعاع قرار دهد، افزایش یافت. در حالی که بخش‌هایی از چشم‌انداز ۲۰۳۰ شامل معیارهای اقتصادی خاصی بود، برخی دیگر آرمانی بودند؛ مانند تبدیل عربستان سعودی به یک «جامعه پروتق و مولد» (بدون شاخص‌های کلیدی عملکرد خاص). نکته قابل توجه این است که هیچ‌یک از اهداف متعدد این چشم‌انداز شامل اهداف سیاسی یا حکومتی، فراتر از بهبود خدمات و کارایی نبود. این دیدگاه، در تضاد با دوره‌های اصلاحات قبلی، مانند دوره ملک‌عبدالله در دهه ۲۰۰۰ بود که انتخابات محلی را به عنوان ابزاری برای جبران فشارها بر مشروعیت بلندمدت سلطنت می‌دید. در عوض، دولت فعلی عربستان سعودی سرکوب‌هایی را انجام داد. مخالفان سیاسی را در هتل ریتز-کارلتون در ریاض در سال ۲۰۱۷ حصر کرد و یک کمپین گسترده علیه مخالفان مدنی و سیاسی در داخل و خارج از کشور انجام داد، زیرا ولیعهد جدید، محمد بن سلمان، دوران تمرکزگرایی را به جای تغییر سیاسی در اولویت قرار داده بود.

همزمان با کاهش فاصله عربستان سعودی از پروژه‌های عظیم، استراتژی سرمایه‌گذاری به‌روزرشده آن، رشد بخش غیرنفتی را فراهم می‌کند، اما همچنان دولت را به عنوان محرک اصلی رشد معرفی می‌کند. عربستان سعودی، مانند امارات متحده عربی که سابقه خودش را در پروژه‌های عظیم به‌تعمیق افتاده یا لغوشده دارد، احتمالاً با نزدیک شدن به سال ۲۰۳۰، به‌طور فزاینده‌ای از مشارکت خود

مبنی بر بررسی امکان‌سنجی عملی پروژه‌های عظیم توسط عربستان سعودی صورت می‌گیرد؛ پروژه‌هایی که هزینه‌های آنها از زمان طرح اولیه‌شان در دهه‌های ۲۰۰۰ و ۲۰۱۰ افزایش یافته است.

اهداف کلیدی چشم‌انداز ۲۰۳۰ از قبل محقق شده‌اند. بیکاری عربستان سعودی اکنون حدود ۷ درصد برای شهروندان است که از نزدیک به ۱۳ درصد در سال ۲۰۱۸ کاهش یافته است؛ مشارکت زنان در نیروی کار از ۱۷ درصد در سال ۲۰۱۶ به ۳۶ درصد رسیده است؛ و به گفته فیصل علی ابراهیم، وزیر اقتصاد و برنامه‌ریزی عربستان سعودی، اکنون ۵۶ درصد از تولید ناخالص داخلی واقعی این پادشاهی از اکتبر ۲۰۲۵ به بعد، بخش غیرنفتی را تشکیل می‌دهد.

پروژه‌های دیگر، مانند شهر آینده‌نگر و منطقه اقتصادی نئوم، گند شده‌اند یا به تعویق افتاده‌اند. در ابتدا قرار بود نئوم تا سال ۲۰۳۰، ۱ تا ۱/۵ میلیون نفر جمعیت داشته باشد، اما این هدف و تعداد جمعیت این شهر، از آن زمان به تنها ۳۰۰ هزار نفر کاهش یافته است. جمعیت فعلی این شهر فقط شامل کارگران ساختمانی و پیمانکارانی است که هیچ مسکن دائمی ندارند. ساخت برج جده که قرار بود بلندترین برج جهان باشد، پس از توقف در سال ۲۰۱۸، در اوایل ۲۰۲۵ از سر گرفته شد و تکمیل آن در سال ۲۰۲۸ هدف‌گذاری شده است.

صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان (PIF)، یک صندوق ثروت ملی تحت کنترل دولت است که حدود ۹۲۵ میلیارد دلار دارایی دارد و همچنان قصد دارد تا سال ۲۰۳۰ به ۲ تریلیون دلار برسد. این صندوق محرک اصلی اقتصاد عربستان سعودی است و طبق گفته مقامات این صندوق، در سال ۲۰۲۴، ۱۰ درصد از اقتصاد غیرنفتی ملی را تأمین کرده است. چشم‌انداز ۲۰۳۰ قصد دارد

رایان بوهل

تحلیلگر ارشد خاورمیانه و شمال آفریقا

عربستان سعودی در بخش پایانی چشم‌انداز ۲۰۳۰ بر سرمایه‌گذاری‌های عملی در پروژه‌ها تمرکز خواهد کرد و احتمالاً به تلاش‌های فعلی اش برای تنوع‌بخشی به منابع ادامه خواهد داد، اما این اقدامات و این روند برای ایجاد ثبات بلندمدت در اقتصاد سیاسی عربستان کافی نخواهد بود و ریاض را درگیر یک سیستم یارانه‌ای ضمنی می‌کند که می‌تواند بی‌ثباتی آینده را به دنبال داشته باشد. برنامه تحول اقتصادی چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان سعودی وارد چهار سال پایانی خود می‌شود. گزارش‌های متعدد حاکی از آن است که دولت عربستان سعودی در حال اصلاح رویکرد خود در قبال این چشم‌انداز است. خالد الفالح، وزیر سرمایه‌گذاری عربستان سعودی، در کنفرانس «ابتکار سرمایه‌گذاری آینده عربستان سعودی» در ۲۸ اکتبر، برخی از این تغییرات را پیشاپیش رونمایی و گفت که صندوق سرمایه‌گذاری دولتی و دولت عربستان سعودی باید کمتر در حمایت از چشم‌انداز ۲۰۳۰ مشارکت داشته باشند و به جای آن، راه را برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی باز کنند. یک روز بعد، رویترز گزارش داد که صندوق سرمایه‌گذاری عمومی قصد دارد استراتژی سرمایه‌گذاری میان‌مدت خود را با تمرکز بر سرمایه‌گذاری‌های عملی در داخل کشور، مانند مواد معدنی، هوش مصنوعی و گردشگری، به‌روزرسانی کند و از پروژه‌های به‌اصطلاح «بزرگ» مانند پروژه شهر نئوم، برج جده و پروژه تفرجگاه دریای سرخ فاصله بگیرد. این تغییر در اولویت‌ها پس از سال‌ها انتشار گزارش

صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان (PIF)، یک صندوق ثروت ملی تحت کنترل دولت است که حدود ۹۲۵ میلیارد دلار دارایی دارد و همچنان قصد دارد تا سال ۲۰۳۰ به ۲ تریلیون دلار برسد. این صندوق محرک اصلی اقتصاد عربستان سعودی است و طبق گفته مقامات این صندوق، در سال ۲۰۲۴، ۱۰ درصد از اقتصاد غیرنفتی ملی را تأمین کرده است.

احتمال مذاکره دولت لبنان با اسرائیل

آیا حزب‌الله لبنان موفق خواهد شد مانع سازش دولت لبنان با اسرائیل شود؟

شده است تا این کشور را وادار کند مسیر سازش را در پیش بگیرد. در حال حاضر فشار فزاینده‌ای بر حزب‌الله لبنان وارد می‌شود چراکه برخی گروه‌های سیاسی در لبنان این گروه را مسئول فشارهای واردشده به لبنان می‌دانند. اگرچه در قرارداد آتش‌بس که بین لبنان و اسرائیل امضا شد، بر خلع سلاح همه گروه‌های غیردولتی در لبنان تأکید شده و قرار بود که سلاح فقط در اختیار ارتش لبنان باشد، اما تا به این جای کار حزب‌الله لبنان در برابر همه فشارها برای خلع سلاح مقاومت کرده است. حزب‌الله معتقد است که توافق آتش‌بس برای خلع سلاح صرفاً محدود به منطقه

در وضعیت جنگی به سر می‌برند. هرچند درگیری‌های اخیر بین دو طرف رخ داده اما این درگیری بیشتر درگیری میان اسرائیل و حزب‌الله لبنان بوده و ارتش لبنان هیچ دخالتی در این درگیری نداشته است. اگرچه عون در سخنانش اشاره‌ای به مذاکره مستقیم بین لبنان و اسرائیل نکرد اما این احتمال وجود دارد که لبنان در نهایت این مسیر را در پیش بگیرد. لبنان به واسطه پیامدهای درگیری میان حزب‌الله و اسرائیل، تحت فشارهای فزاینده‌ای قرار گرفته است. این فشارها بیشتر از سوی اسرائیل و ایالات متحده بر این کشور وارد

جوزف عون، رئیس‌جمهوری لبنان هفته گذشته اعلام کرد که لبنان گزینه دیگری ندارد جز اینکه به مذاکره با اسرائیل روی آورد. او در گفت‌وگو با خبرنگاران گفت که «زبان مذاکره خیلی مهمتر از زبان جنگ است و ما قبلاً دیده‌ایم که جنگ چه بر سر ما آورده است». سخنان عون موجب درگرفتن بحث‌های داخلی در میان احزاب سیاسی لبنان شد و این بحث‌ها بیشتر حول و حوش موضوع مذاکره احتمالی با اسرائیل بود. این سناریو برای مدت‌ها تابویی در عرصه سیاسی لبنان بوده است. اسرائیل و لبنان هیچ رابطه دیپلماتیکی با یکدیگر ندارند و به لحاظ فنی از سال ۱۹۴۸ تاکنون